

УДК 614.23/.25:616.24-002.5(-87)

V. Běhalová

Працевлаштування медичних працівників з третіх країн у Словаччині

Університет імені Павла Йозефа Шафарика, м. Кошице, Словаччина

SOVREMENNAYA PEDIATRIYA.2019.3(99):62-65; doi 10.15574/SP.2019.99.62

Практикуючий лікар, який навчався в третіх країнах, може працювати за медичною спеціальністю у Словаччині лише після визнання професійної кваліфікації. Процес визнання професійної кваліфікації є надзвичайно складним в поточних умовах. Як тільки професійна кваліфікація буде визнана, медичний працівник повинен здати екзамен на знання словацької мови. Роботодавець може найняти на роботу медичного працівника з третьої країни з метою здійснення медичної діяльності після успішного визнання професійної кваліфікації, а також після отримання дозволу на тимчасове перебування з метою працевлаштування.

Ключові слова: медичний працівник, треті країни, визнання документа про професійну кваліфікацію, визнання свідоцтва про освіту, документ про освіту, документ про професійну кваліфікацію, тимчасове перебування з метою працевлаштування.

Employment of medical workers from three countries in Slovakia

V. Běhalová

Pavol Jozef Šafárik University, Košice, Slovakia

A practitioner who has been trained in third countries may practice a medical profession in Slovakia only after recognizing a professional qualification. The process of recognizing professional qualifications is extremely difficult in the current environment. As soon as a professional qualification is recognized, a health worker must pass a Slovenian language examination. An employer can hire a third-country medical professional for the medical profession after successfully recognizing the recognition process, as well as after obtaining a temporary residence permit for the purpose of employment.

Key words: medical worker, third countries, recognition of a document on professional qualifications, recognition of a certificate of education, a certificate of a medical officer, temporary stay with the purpose of employment.

Трудоустройство медицинских работников из третьих стран в Словакии

V. Běhalová

Pavol Jozef Šafárik University, Košice, Slovakia

Практикующий врач, обучавшийся в третьих странах, может работать по медицинской специальности в Словакии только после подтверждения профессиональной квалификации. Процесс подтверждения профессиональной квалификации является чрезвычайно сложным в текущих условиях. Как только профессиональная квалификация будет подтверждена, медицинский работник должен сдать экзамен на знание словацкого языка. Работодатель может нанять на работу медицинского работника из третьей страны с целью осуществления медицинской деятельности после успешного подтверждения профессиональной квалификации, а также после получения разрешения на временное пребывание с целью трудоустройства.

Ключевые слова: медицинский работник, третьи страны, подтверждение документа о профессиональной квалификации, подтверждение свидетельства об образовании, документ об образовании, документ о профессиональной квалификации, временное пребывание с целью трудоустройства.

Постановка проблеми

Протягом декількох років дефіцит медичного персоналу є актуальним питанням у Словаччині. Найбільше не вистачає лікарів, медичних сестер та акушерок. За даними Інституту політики охорони здоров'я, який є аналітично-консультативним підрозділом Міністерства охорони здоров'я Словацької Республіки (далі — МОЗ СР), станом на серпень 2018 року в секторі стаціонарної та амбулаторної медичної допомоги не вистачає 3500 лікарів, і якщо до цієї кількості додати лікарів у віці старше 65 років, то дефіцит збільшиться до 5500. За даними МОЗ СР, у Словаччині не вистачає близько 3500 медичних сестер.¹

Метою роботи є роз'яснення, як чинне законодавство Словаччини дозволяє працевлаштування медичних працівників з країн, що не є членами Європейського Союзу (далі — третіх країн).

Виклад основного матеріалу

1. Визнання документів про освіту та професійну кваліфікацію з метою роботи за фахом у сфері охорони здоров'я

Для того, щоб медичний працівник з третьої країни міг отримати дозвіл на тимчасове проживання з метою працевлаштування або синю карту, він повинен пройти **процедуру визнання**.

Такі медичні професії, як лікар, медична сестра, фармацевт, акушерка (та інші медичні професії) є регульованими професіями². Регу-

¹Інститут політики охорони здоров'я: Прогнозування потреб медичного персоналу у Словацькій Республіці (серпень 2018 року), с. 1–3. URL: <file:///C:/Users/admin/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/DYGQLSOO/vlastny%20mater%201.pdf>

²Перелік медичних працівників, які у Словаччині належать до регульованих професій: гігієніст дентальний, фармацевт, фармацевтичний лаборант, фізик, фізіотерапевт, лабораторний діагност, лікар, логопед, лікувальний педагог, масажист, нутріціолог, оптик, оптометрист, технік-ортопед, молодша медична сестра, акушерка, психолог, рентгенолог, санітар, медична сестра, технік медичного обладнання, фахівець з охорони здоров'я, рятувальник, медичний лаборант, стоматолог, асистент стоматолога, зубний технік.

льована професія — це професія, професійна діяльність або група професійної діяльності, здійснення якої вимагає виконання кваліфікаційних вимог, встановлених спеціальними нормативно-правовими актами, окрім загальних кваліфікаційних вимог, якими є рівень освіти, зокрема за спеціальністю, яка належить до групи спеціальностей соціального, економічного і правового спрямування.

1.1. Закон №293/2007 Збірки законів «Про визнання професійних кваліфікацій» (далі — «Закон 293/2007 Збірки законів»), чинний до 31.12.2015

При визнанні документів про освіту для роботи за фахом у галузі охорони здоров'я, виданих в третій країні, до 31.12.2015 застосовувалася загальна система визнання документів, яка дозволяла, після порівняння змісту та обсягу освіти, визнати документ рівноцінним документу про освіту, виданому в Словацькій Республіці.

Процес визнання для медичних працівників відбувався в один крок «не відходячи від столу», що означало, що Центр визнання документів про освіту при Міністерстві освіти, науки, досліджень і спорту Словацької Республіки (далі — МО СР) після надання документів про освіту видавав рішення, згідно з яким проводилося порівняння змісту та обсягу освіти в третій країні та приймалося рішення про те, чи визнавати документ про освіту, отриманий в третій країні, рівноцінним документу про освіту, який необхідний для роботи за фахом у галузі охорони здоров'я на території Словаччини. Отже, заявнику потрібно було лише надати документи без необхідності здавати іспити для роботи за фахом.

1.2. Закон №422/2015 Збірки законів «Про визнання документів про освіту та визнання професійних кваліфікацій», чинний з 01.01.2016

Визнання професійної кваліфікації у галузі медицини, отриманої на території третіх країн, здійснюється в два етапи. **На першому етапі** заявник звертається до Міністерства освіти, науки, досліджень і спорту МО СР із заявою **про визнання документа про освіту**. При визнанні документів про освіту розглядається, чи був документ про освіту отриманий у державному закладі, чи відповідає освіта формальним вимогам для порівняння відповідно до вимог, передбачених Постановою Уряду № 296/2010 Збірки законів «Про професійну кваліфікацію для роботи за фахом у галузі охорони здоров'я,

спосіб подальшої освіти медичних працівників, систему спеціалізованих галузей та систему сертифікованої трудової діяльності», іншими словами — чи можна порівняти освіту, отриману в третій країні, за змістом і обсягом з освітою у Словаччині. Якщо так, **МО СР видає рішення, згідно з яким визнає документ про освіту, отриманий у третій країні.**

На другому етапі заявник повинен пройти процедуру визнання професійної кваліфікації. Для визнання професійної кваліфікації необхідно **здати додатковий іспит** у середньому (наприклад, медична сестра із середньою професійною освітою, тобто молодша медична сестра) або вищому навчальному закладі (наприклад, лікарі, фармацевти, медичні сестри з вищою освітою), який має спеціальність, аналогічну спеціальності, отриманій у третій країні.

Додатковий іспит для медичних спеціальностей означає перевірку знань та умінь заявників, які подали заявку про визнання професійної кваліфікації для здійснення регульованих професій в галузі медицини у Словацькій Республіці.

Іспит проводиться **словацькою мовою**, складається з письмової та усної частини і є платним (для лікарів — від 600 до 630 EUR, стоматологів — від 850 до 1020 EUR; розмір оплати визначає вищій/середній навчальний заклад, в якому проводиться іспит). Заявник склав іспит, якщо він отримав понад 70% за письмову та усну частини. Письмова частина спрямована на підтвердження професійних знань з відповідного фаху, а також на підтвердження знань загальнообов'язкових нормативно-правових актів, які регулюють надання медичної допомоги в Словацькій Республіці. До усної частини допускаються лише заявники, які успішно склали письмову частину. Залежно від фаху усна частина додаткового іспиту може складатися також з практичної частини, яка виконується в змодельованих умовах.

Документ про професійну кваліфікацію для роботи за фахом у галузі охорони здоров'я, виданий у третій країні, автоматично визнається рівноцінним документу про професійну кваліфікацію для роботи за фахом у галузі охорони здоров'я, виданому в Словацькій Республіці, на підставі визнаного документа про освіту та успішної здачі додаткового іспиту, проведеного (після визнання документу про освіту) в акредитованому вищому або середньому навчальному закладі.

Додатковий іспит для лікарів і стоматологів зазвичай проводиться двічі на рік в одному з акредитованих вищих навчальних закладів³.

Додатковий іспит для медичних сестер з вищою освітою і молодших медичних сестер зазвичай проводиться чотири рази на рік у Середній медичній школі в Трнаві.

Після визнання документа про професійну кваліфікацію медичний працівник з третьої країни повинен скласти **іспит зі словацької мови**, який організує МО СР. Медичний працівник з третьої країни не повинен підтверджувати знання словацької мови, якщо він успішно склав випускний іспит з державної мови або державний мовний іспит з державної мови.

Після завершення вищезазначеного процесу визнання лікар з третьої країни може працювати у Словаччині тільки як лікар без спеціалізації, тобто неатестований лікар (медична сестра може працювати лише як медична сестра без спеціалізації). Якщо лікар отримав спеціалізацію у відповідній галузі (наприклад, гінекологія, педіатрія, неврологія тощо) на території третьої країни, він може подати заяву про визнання цієї спеціалізації (це також стосується медичної сестри). Рішення про визнання спеціалізації приймає МО СР.

2. Вирішення проблеми дефіциту лікарів у Чеській Республіці – «Проект Україна»

Визнання професійної освіти лікарів, стоматологів та фармацевтів, отриманої в третій країні, у Чеській Республіці регулюється §34, абзац 2 Закону №95/2004 Збірки законів «Про умови отримання та визнання професійної кваліфікації та спеціалізації для роботи за фахом лікаря, стоматолога та фармацевта». «Апробаційний іспит», успішна здача якого є умовою працевлаштування за фахом лікаря, стоматолога, фармацевта в Чеській Республіці, складається з трьох частин: 1) письмова частина – перший тест перевіряє рівень професійних знань, другий перевіряє знання системи охорони здоров'я та основи права щодо надання медичних послуг у Чеській Республіці; 2) практична частина – проходження виробничої практики тривалістю шість місяців під безпосереднім керівництвом компетентного лікаря, стоматолога або фармацевта в акредитованій установі; під час практики заявник повинен

підготувати п'ять тематичних досліджень, екзаменаційна комісія вибере одне з них, яке заявник повинен буде захистити на усному іспиті; 3) усна частина – перевірка рівня професійних знань і захист роботи.

Оскільки здача апробаційного іспиту є надзвичайно складною, Чеська Республіка намагалася вирішити проблему дефіциту робочої сили за допомогою «Проекту Україна»⁴. Це відбувалося наступним чином: у проекті реєструвався медичний заклад з конкретним українським кандидатом, який повинен був мати визнаний документ про освіту. МОЗ Чеської Республіки видавало дозвіл на проходження практики в Чеській Республіці на визначений період⁵, протягом якого медичний працівник з України проходив у медичній установі виробничу практику. Протягом цього періоду він повинен був здати апробаційний іспит і подати заяву про визнання професійної кваліфікації для роботи за фахом.

3. Плановані зміни в Словаччині

Згідно з моделлю Чеської Республіки у Словаччині готується поправка до Закону №578/2004 Збірки законів «Про медичні установи, медичних працівників, спеціалізовані організації у сфері охорони здоров'я та про внесення змін і доповнень до деяких законів», з останніми поправками, на основі якої лікар третьої країни матиме змогу після визнання документа про освіту пройти у Словаччині тимчасове стажування. Протягом стажування лікар буде займатися професійною діяльністю:

а) у трудових відносинах або в подібних трудових відносинах з медичним закладом;

б) під наглядом кваліфікованого лікаря, який має право займатися спеціалізованою професійною діяльністю, який працює в медичній установі з фіксованим тижневим робочим часом. Стажування можна буде проходити лише в одному медичному закладі не більше 12 місяців з дати видачі дозволу МОЗ СР і його не можна буде повторити. Поправку до Закону №578/2004 Збірки законів Парламент до цього часу не затвердив, тому набуття нею чинності можна очікувати не раніше 01.09.2019 або навіть 01.01.2020.

Висновки та пропозиції

Тимчасове стажування лікарів не вирішить проблему дефіциту кваліфікованих медичних

³ Медичний факультет Словацького медичного університету, медичний факультет Університету Коменського в Братиславі, медичний факультет Есенія в м. Мартін при Університеті Коменського, медичний факультет Університету ім. Павла Йозефа Шафарика у м. Кошице.

⁴ URL: https://www.mzcr.cz/dokumenty/informace-k-pilotnimu-projektu-%E2%80%9Ezvlastni-postupy-pro-vysoce-kvalifikovane-zamest_13497_952_3.html

⁵ На даний час дозвіл на проходження виробничої практики видається на 12 місяців.

працівників, оскільки ці «стажери» матимуть змогу перебувати на території Словаччини лише протягом 12 місяців. Якщо протягом цього терміну вони не здадуть додатковий іспит, вони не матимуть змоги працювати на території Словаччини лікарями. Вирішення проблеми дефіциту медичних працівників може забезпечити безкоштовна підготовка з мови та підготовка до додаткового іспиту⁶ для заявників з третіх країн.

Вирішенням дефіциту медичних працівників у Словаччині в майбутньому, безумовно,

є збільшення кількості студентів спеціально-стей загальної медицини, стоматології, медсестринства у вищих навчальних закладах, а також збільшення кількості студентів у середніх медичних навчальних закладах та підвищення привабливості професії лікаря, стоматолога, медичної сестри, молодшої медичної сестри, акушерки в стаціонарному медичному закладі, щоб запобігти відтоку медичного персоналу зі словацьких лікарень.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Список використаних джерел

1. Na Slovensko prisiel za laskou. Vystudovany lekar u nas ale pracovat' nemoze, musi zlozit' prisne skusky. Onoviny.sk. URL: <https://www.noviny.sk/slovensko/410657-na-slovensko-prisiel-za-laskou-vystudovany-lekar-u-nas-ale-pracovat-nemoze-musi-zlozit-prisne-skusky>.
2. Slovensko pripraví pre lekárov z tretích krajín vzdelávacie semináre. Mediweb. URL: <https://mediweb.hnonline.sk/spravy/aktualne/slovensko-pripravi-pre-lekarov-z-tretich-krajin-vzdelavacie-seminare>.
3. Strategia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike (-LP/2018/663). Slov-Lex. URL: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2018/663/pripomienky/COO-2145-1000-3-2967689>.
4. Zvláštni postupy pro vysoce kvalifikované zamestnance z Ukrajiny : Informace k Pilotnímu projektu. Ministerstvo zdravotnictví. URL: https://www.mzcr.cz/dokumenty/informace-k-pilotnimu-projektu-%E2%80%9Ezvláštni-postupy-pro-vysoce-kvalifikovane-zamest_13497_952_3.html.

Сведения об авторах:

Vladimíra Houdek Věhalová — доктор права, адвокат, докторант заочної форми обучения, юридический факультет Университета имени Павла Йозефа Шафарика.
Адрес: 041 80, Srobarova 1014/2, 040 01 Kosice, Словакия.

Статья поступила в редакцию 12.01.2019 г.; принята в печать 20.04.2019 г.

⁶ На даний час триденний підготовчий курс пропонує за 200 євро лише Словацький медичний університет.

EAP Congress and MasterCourse September 19–22, 2019, Porto, Portugal

Dear Colleagues,

After careful preparation, and with a view to «being different» from other paediatric conferences, the EAP Congress and MasterCourse has attained a very special reputation. This, despite the ever-increasing number of conferences in Paediatrics.

The conference will present a one-and-a-half-day workshop entitled MasterCourse in Paediatrics, which is based on most recent publications, promises to be an excellent event.

The MasterCourse will focus on nutrition from birth to adolescent and will take place 19-20 September, 2019.

The scientific chairmen, Prof. Berthold Koletzko and Prof. Jorge Amil Dias have prepared an excellent programme with renowned faculty members. The MasterCourse in Paediatrics will take place in relatively small break-out rooms with only limited seating capacity. I therefore recommend early registration.

The scientific committee of the congress has set up an interesting programme for both senior and junior doctors which covers in depth important clinical subjects.

Once again, we anticipate a significant scientific contribution from junior doctors and encourage them to submit abstracts. Accepted abstracts will be presented as posters or oral presentations with lead authors of these abstracts automatically eligible for sending an application for a travel grant.

Accepted abstracts will be published in the European Journal of Paediatrics and therefore, citable.

I am looking forward to welcoming you to Porto in September which is one of the most beautiful periods of the year. There is no better time to combine knowledge with pleasure!

Adamos Hadjipanayis, MD, President, EAP
More information: <http://www.eapcongress.com>

Правила подачи и оформления статей

Авторская статья направляется в редакцию по электронной почте в формате MS Word. Статья сопровождается официальным направлением от учреждения, в котором была выполнена работа, с визой руководства (научного руководителя), заверенной круглой печатью учреждения, экспертным заключением о возможности публикации в открытой печати, заключением этического комитета учреждения или национальной комиссией по биоэтике. На последней странице статьи должны быть собственноручные подписи всех авторов и информация о процентном вкладе в работу каждого из авторов. Принимаются оригиналы сопроводительных документов с приложением печатного экземпляра рукописи, подписанного автором(ами), официального направления, присланные по почте, или сканированные копии вышеприведенных документов и первой (титульной) страницы статьи с подписью всех авторов статьи в формате Adobe Acrobat (*.pdf), присланные на электронный адрес редакции.

Статьи принимаются на украинском, русском или английском языках.

Структура материала: введение (состояние проблемы по данным литературы не более 5–7-летней давности); цель, задачи, материалы и методы; результаты исследований и их обсуждение (освещение статистически обработанных результатов исследования); выводы; перспективы дальнейших исследований в данном направлении; список литературы (два варианта), рефераты на русском, украинском и английском языках.

Реферат является независимым от статьи источником информации, кратким и последовательным изложением материала публикации по основным разделам и должен быть понятен без самой публикации. Его объем не должен превышать 200–250 слов. Обязательно указываются ключевые слова (от 3 до 8 слов) в порядке значимости, способствующие индексированию статьи в информационно-поисковых системах.

Реферат к **оригинальной статье** должен быть структурированным и повторять структуру статьи: цель исследования; материалы и методы; результаты; выводы; ключевые слова. Все разделы в реферате должны быть выделены в тексте жирным шрифтом.

Для остальных статей (обзор, лекции, клинический случай и др.) реферат должен включать краткое изложение основной концепции статьи и ключевые слова.

На первой странице указываются: индекс УДК слева, инициалы и фамилии авторов, название статьи, название учреждения, где работают авторы, город, страна.

При проведении исследований с привлечением любых материалов человеческого происхождения в разделе «Материалы и методы» авторы должны указывать, что исследования проводились в соответствии со стандартами биоэтики, были одобрены этическим комитетом учреждения или национальной комиссией по биоэтике. То же самое относится и к исследованиям с участием лабораторных животных.

Например: «Исследование было выполнено в соответствии с принципами Хельсинской Декларации. Протокол исследования был одобрен Локальным этическим комитетом (ЛЭК) для всех участвующих».

«При проведении экспериментов с лабораторными животными все биоэтические нормы и рекомендации были соблюдены».

Количество иллюстраций (рисунки, схемы, диаграммы) должно быть минимальным. Иллюстрации (диаграммы, графики, схемы) строятся в программах Word или Excel; фотографии должны быть сохранены в одном из следующих форматов: PDF, TIFF, PSD, EPS, AI, CDR, QXD, INDD, JPG (300 dpi).

Таблицы и рисунки помещают в текст статьи сразу после первого упоминания. В подписи к рисунку приводят его название, расшифровывают все условные обозначения (цифры, буквы, кривые и т.д.). Таблицы должны быть оформлены в соответствии с требованиями ГАК, компактными, пронумерованными, иметь название. Номера таблиц, их заголовки и цифровые данные, обработанные статистически, должны точно соответствовать приведенным в тексте.

Ссылки на литературные источники в тексте обозначаются цифрами в квадратных скобках, должны отвечать нумерации в списке литературы. **Статьи со списком литературных источников в виде постраничных или концевых ссылок не принимаются.**

Необходимо предоставлять два варианта списка литературы.

Первый (основной) вариант приводится сразу после текста статьи, источники располагаются по алфавиту. Список литературы приводится латиницей. Источники на украинском и русском языках приводятся в том виде, в каком они размещены и регистрируются на английских страницах сайтов журналов. Если источник не имеет аналога названия на английском языке — он приводится в транслитерации. Такое оформление списка литературы необходимо для анализа статьи и ссылок на авторов в международных наукометрических базах данных, повышения индекса цитирования авторов.

Второй вариант повторяет первый, но источники на украинском и русском языках подаются в оригинальной форме. Этот вариант необходим для оформления электронных версий журнала на русской и украинской страницах, цитированности в кириллических наукометрических базах.

Оба варианта оформляются в соответствии со стилем APA (American Psychological Association style), используемым в диссертационных работах. **Пример оформления для обоих вариантов:**

Author AA, Author BB, Author CC. (2005). Title of the article. Title of Journal. 10(2);3:49-53.

Author AA, Author BB, Author CC. (2006). Title of the book. City: Publisher: 256.

В тексте статьи допускаются общепринятые сокращения, а также авторские сокращения, которые обязательно расшифровываются в тексте при первом упоминании и остаются неизменными по всему тексту.

В конце статьи авторы должны заявить о наличии каких-либо конкурирующих финансовых интересов в отношении написания статьи. Указание конфликта интересов в статье **является обязательным**.

Пример: «Авторы заявляют об отсутствии конфликта интересов» или «Материал подготовлен при поддержке компании...»

Статья заканчивается сведениями обо **всех авторах**. Указываются фамилия, имя, отчество (полностью), ученая степень, ученое звание, должность в учреждении/учреждениях, рабочий адрес с почтовым индексом, рабочий телефон и адрес электронной почты; идентификатор ORCID (<https://orcid.org/register>). Сокращения не допускаются. Автор, ответственный за связь с редакцией, указывает свой мобильный/контактный номер телефона.

Ответственность за достоверность и оригинальность поданных материалов (фактов, цитат, фамилий, имен, результатов исследований и т.д.) несут авторы.

Редакция обеспечивает рецензирование статей, выполняет специальное и литературное редактирование, оставляет за собой право сокращать объем статей. Отказ авторам в публикации статьи может осуществляться без объяснения его причин и не считается негативным заключением относительно научной и практической значимости работы.

Статьи, оформленные без соблюдения правил, не рассматриваются и не возвращаются авторам.

Редколлегия